

Vruchtbaarheid bij mannen met kanker

informatie voor patiënten

INLEIDING	3
INVLOED VAN KANKERBEHANDELING OP DE MANNELIJKE VRUCHTBAARHEID	4
INVRIEZEN VAN ZAADCELLEN	5
WAT BIJ KINDERWENS?	12
WAT BIJ LEVENSEINDEBESLISSINGEN OF OVERLIJDEN?	14
CONTACTGEGEVENS	15

Door de kankerbehandeling kan uw vruchtbaarheid beïnvloed worden. In deze brochure vindt u meer informatie over het invriezen van zaadcellen en over wat u later kan verwachten bij een kinderwens.

Voor meer informatie kan u altijd terecht bij uw behandelende arts, de medewerkers van andrologie (congenitale en reproductieve endocrinologie) of het Leuvens universitair fertiliteitscentrum. De contactgegevens vindt u achteraan in deze brochure.

INVLOED VAN KANKERBEHANDELING OP DE MANNELIJKE VRUCHTBAARHEID

Behandelingen met chemotherapie en bestraling kunnen een impact hebben op de vruchtbaarheid van de man. Zaadcellen zijn namelijk erg gevoelige cellen. Door chemotherapie of bestraling kan het gebeuren dat er minder of geen zaadcellen meer gemaakt worden, dat de zaadcellen minder beweeglijk zijn of dat er foutjes ontstaan in het genetisch materiaal (DNA) in de zaadcellen.

Ook sommige ingrepen kunnen een effect hebben op de vruchtbaarheid, zoals het verwijderen van de teelbal. Na uitgebreide chirurgische ingrepen ter hoogte van de blaas, dikke darm of prostaat kan het zijn dat erecties niet sterk genoeg meer zijn voor geslachtsgemeenschap of dat zaadlozing (ejaculatie) niet meer mogelijk is.

Of het effect op de vruchtbaarheid tijdelijk of blijvend is, hangt af van de behandeling die u krijgt. Soms is het effect op de vruchtbaarheid tijdelijk: de spermakwaliteit herstelt zich dan in de jaren na het afronden van uw kankerbehandeling. Soms is het effect op de vruchtbaarheid definitief en worden er geen zaadcellen meer aangemaakt, blijft de kwaliteit van het sperma onvoldoende om tot een bevruchting te komen of zijn erecties of zaadlozing niet meer voldoende krachtig. U kan met uw behandelende arts bespreken of er een risico is op tijdelijke of blijvende verminderde vruchtbaarheid door de geplande behandeling.

INVRIEZEN VAN ZAADCELLEN

VOOR WIE?

We raden u aan om voor de start van de behandeling steeds zaadcellen in te vriezen, ook als de geplande kankerbehandeling uw vruchtbaarheid niet of beperkt aantast. Ook als u momenteel geen partner hebt of nog niet weet of u ooit kinderen wil, is het raadzaam om sperma in te vriezen. Uw behandelende arts zal met u bespreken of er een risico is op verminderde vruchtbaarheid door de geplande behandeling.

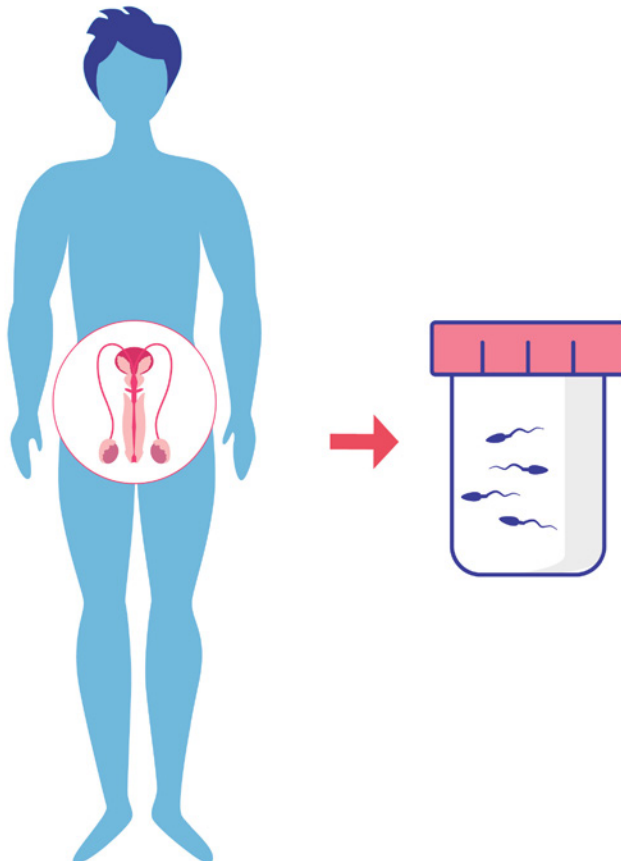
WANNEER?

Het invriezen van zaadcellen zal zo snel mogelijk gepland worden na de kankerdiagnose. Het is belangrijk dat het invriezen gebeurt vóórdat u start met de kankerbehandeling. Het is niet mogelijk om zaadcellen in te vriezen nadat u al chemotherapie gekregen hebt.

HOE?

U zal een afspraak krijgen op het Leuvens universitair fertiliteitscentrum (LUFC) om een spermastaal aan te maken via masturbatie. Dat kan elke werkdag. Indien dit mogelijk is in de planning van uw kankerbehandeling, zullen we u vragen om twee keer langs te komen om een spermastaal in te vriezen, zodat er meer materiaal kan ingevroren worden. Bij aankomst op het LUFC zal een medewerker met u persoonlijk de werkwijze overlopen.

Welke informatie vragen wij van u:

- ✓ Moment van laatste ejaculatie/masturbatie
- ✓ Medicatie die u inneemt
- ✓ Of u recent koorts heeft gehad
- ✓ Of u pijn heeft bij het plassen
- ✓ Of u pijn heeft bij het masturberen

De aanmaak van het spermastaal gebeurt op een discrete manier, in een lokaal dat daarvoor specifiek is uitgerust. In dat lokaal vindt u een zettel, wasbak met handdoeken en een toilet. U vangt het sperma op in een potje, sluit dat af en plaatst het in het doorgeefluik naar het laboratorium.

Er is geen stimulerend materiaal voorzien. Indien u dat wenst, kan u dat zelf meebrengen. Uw partner kan u in het lokaal vergezellen.

Wat doet u voor de masturbatie:

- ✓ Ga plassen
- ✓ Reinig uw penis en eikel met een wegwerpwashandje en zeep
- ✓ Droog uw penis en eikel af

Voordat er sperma kan ingevroren worden, zal er via een bloedafname getest worden of u drager bent van bepaalde besmettelijke ziekten (Hepatitis B, Hepatitis C, HIV en Syfilis). Dat is nodig om het staal correct te bewaren en later te gebruiken. Ook als u drager bent van een van deze ziekten, kan er sperma ingevroren worden.

We zullen u ook vragen om een overeenkomst te ondertekenen. In die overeenkomst wordt uitgelegd hoe en onder welke voorwaarden de zaadcellen zullen bewaard worden. Er wordt ook geregistreerd wat u wenst dat er met uw zaadcellen gebeurt als u overlijdt. Daarbij heeft u de keuze om ze te laten vernietigen of kan u uw partner toestemming geven om na uw overlijden een vruchtbaarheidsbehandeling te starten. U kan die keuze steeds wijzigen door contact op te nemen met het Leuvens universitair fertiliteitscentrum.

HOE WORDT MIJN SPERMA BEWAARD?

Het spermastaal wordt verdeeld in kleine hoeveelheden die afzonderlijk worden ingevroren (strootjes). Wanneer u later een kindwens heeft en er een vruchtbaarheidsbehandeling nodig is, kunnen we op dat moment enkel de hoeveelheid ontdooien die we nodig hebben. De rest blijft beschikbaar voor de toekomst. Het aantal strootjes dat per spermastaal kan worden ingevroren hangt af van de kwaliteit van uw sperma.

WAT ALS IK GEEN SPERMSTAAL KAN AANMAKEN OF DE SPERMAKwalITEIT ONVOLDOENDE IS OM IN TE VRIEZEN?

We vragen om in het ziekenhuis een staal aan te maken omdat dat de beste kwaliteit oplevert, ook al beseffen we dat dit niet de meest aangename omgeving is daarvoor. Soms lukt het niet om een staal aan te maken. In dat geval kan u proberen om het staal thuis aan te maken en onmiddellijk naar het ziekenhuis te brengen. Om thuis een staal aan te maken om in te vriezen, zijn er specifieke richtlijnen. Dit kan enkel na afspraak met het laboratorium.

Bij bepaalde types kanker of als u heel ziek bent, kan de spermakwaliteit sterk verminderd zijn.

Als u geen staal kan aanmaken, als de spermakwaliteit onvoldoende is om in te vriezen of als er geen zaadcellen in uw staal terug te vinden zijn, is het mogelijk om via een teelbalbiopsie (TESE) operatief een klein stukje weefsel uit de teelbal te nemen. Wanneer er in de teelbal zelf nog sperma-aanmaak is, kunnen de zaadcellen uit het teelbalweefsel opgezuiverd en ingevroren worden.

KOSTEN EN BEWAARtermIJN

Het invriezen en bewaren van zaadcellen in het kader van een kankerbehandeling (oncofreezing) wordt door de ziekteverzekering volledig terugbetaald voor een termijn van 10 jaar bij mannen die jonger zijn dan 45 jaar.

Indien u ouder bent dan 45 jaar of niet voldoet aan de voorwaarden voor terugbetaling, dient u zelf een vergoeding te betalen voor

het invriezen van zaadcellen. De kostprijs kan u terugvinden op <https://uzleuven.be/kostenraming>.

Na afloop van deze 10 jaar kunnen uw zaadcellen nog langer bewaard worden, maar u moet daarvoor een vergoeding betalen. Hou deze bewaartermijn goed in het oog! U dient zelf het fertiliteitscentrum te verwittigen als u uw sperma langer dan 10 jaar wenst te bewaren. Als u ons niet contacteert, worden uw zaadcellen vernietigd.

Wat moet u doen als u de bewaartermijn wil verlengen?

- ✓ Datum van invriezen zaadcellen:
- ✓ Datum waarop de bewaartermijn afloopt:
.....
- ✓ Vanaf 6 maanden voordat deze bewaartermijn afloopt, kan u contact opnemen met het fertiliteitscentrum om aan te geven dat u uw zaadcellen langer wil bewaren via fertiliteitscentrum@uzleuven.be.

- ✓ De bewaartermijn wordt dan verlengd voor 10 jaar. Daar zijn kosten aan verbonden. De actuele kostprijs kan u opvragen via <https://uzleuven.be/kostenraming>.
- ✓ In uitzonderlijke gevallen kan het LUFC weigeren om de bewaartermijn te verlengen.

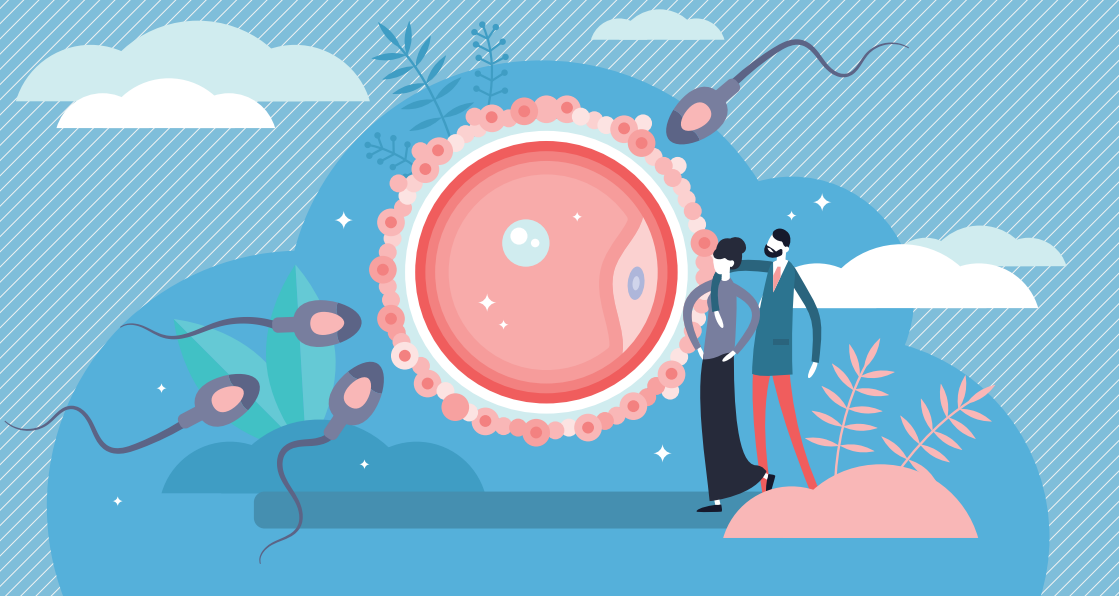
Wat moet u doen als u uw zaadcellen niet langer wil bewaren?

- ✓ U kan ons daarvan op de hoogte brengen via fertiliteitscentrum@uzleuven.be

INFORMATIE OVER UW SPERMAKWALITEIT EN BEHANDELINGSMOGELIJKHEDEN

Uw behandelend arts kan u meer informatie geven over uw spermakwaliteit. Het is mogelijk om de spermakwaliteit en de behandelingsmogelijkheden in de toekomst te bespreken met een arts die gespecialiseerd is in mannelijke vruchtbaarheid. U kan daarvoor zelf of via uw behandelende arts een afspraak maken op de raadpleging endocrinologie.

WAT BIJ KINDERWENS?

BEN IK STEEDS ONVRUCHTBAAR NA EEN KANKER-BEHANDELING?

Niet elke kankerbehandeling leidt tot blijvende onvruchtbaarheid. Het is mogelijk dat de spermakwaliteit door de kankerbehandeling vermindert, maar dat dat zich herstelt in de jaren nadien.

HOE WEET IK DAT IK ONVRUCHTBAAR BEN NA EEN KANKERBEHANDELING?

Als u na uw kankerbehandeling een kinderwens heeft, kan u opnieuw langskomen voor een sperma-onderzoek om de spermakwaliteit na te kijken. U kan een afspraak maken via de contactgegevens aan het eind van deze brochure.

Bij een goede spermakwaliteit is er geen medisch geassisteerde vruchtbaarheidsbehandeling nodig en kan u met uw partner proberen om spontaan zwanger te worden. Wanneer uw partner na 1 jaar proberen nog niet zwanger is, is het raadzaam om dat te bespreken met uw huisarts, met uw behandelende oncoloog of met de gynaecoloog van uw partner.

WAT ALS IK VERMINDERD VRUCHTBAAR OF ON-VRUCHTBAAR BEN NA EEN KANKERBEHANDELING?

Bij een slechte spermakwaliteit of als er geen zaadcellen meer worden aangemaakt, kan een medisch geassisteerde vruchtbaarheidsbehandeling gestart worden. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de zaadcellen die voor de start van uw kankerbehandeling werden ingevroren. U kan daarvoor een afspraak maken met een fertiliteitscentrum. Deze vruchtbaarheidsbehandeling kan in UZ Leuven plaatsvinden of in een fertiliteitscentrum van uw keuze. In dat geval wordt het ingevroren sperma op uw vraag getransporteerd. U zal daarvoor transportkosten moeten betalen.

ZAL MIJN PARTNER ZWANGER GERAKEN?

Op basis van uw spermakwaliteit en na onderzoek van uw partner, zal door de arts van het fertiliteitscentrum bekeken worden wat de voorwaarden en mogelijkheden zijn voor een eventuele vruchtbaarheidsbehandeling. Aan de hand daarvan zal aan u en uw partner de meest geschikte behandeling worden voorgesteld en zullen uw kansen op een zwangerschap worden toegelicht.

WAT BIJ LEVENSEINDEBESLISSINGEN OF OVERLIJDEN?

Op het moment dat u sperma laat invriezen, zullen we in de overeenkomst registreren wat u wenst dat er met uw spermastalen gebeurt als u overlijdt. U kan kiezen om de stalen te laten vernietigen na uw overlijden of u kan uw vaste partner de mogelijkheid geven om na uw overlijden het ingevroren materiaal te gebruiken in een geassisteerde vruchtbaarheidsbehandeling. U kan die keuze steeds wijzigen door contact op te nemen met het Leuvens universitair fertiliteitscentrum.

Indien deze keuze deel uitmaakt van levenseindebeslissingen, is het belangrijk dat u contact opneemt met het fertiliteitscentrum, zodat de gegevens van uw vaste partner kunnen geregistreerd worden.

Wanneer uw partner na uw overlijden zwanger wenst te worden met uw sperma, kan ze contact opnemen met een fertiliteitscentrum dat die procedure uitvoert.

CONTACTGEGEVENS

secretariaat endocrinologie:

+32 16 34 69 94

fertiliteitscentrum:

+32 16 34 36 50

fertiliteitscentrum@uzleuven.be

Meer informatie vindt u op de onderstaande websites:

<https://www.uzleuven.be/nl/jong-en-kanker>

<https://www.uzleuven.be/nl/fertiliteitscentrum/vruchtbaarheid-en-kanker-bij-mannen>

© december 2022 UZ Leuven

Overname van deze tekst en illustraties is enkel mogelijk na toestemming van de dienst communicatie UZ Leuven.

Ontwerp en realisatie

Deze brochure werd opgesteld door de dienst endocrinologie in samenwerking met de dienst communicatie.

U vindt deze brochure ook op www.uzleuven.be/brochure/701546.

Opmerkingen of suggesties bij deze brochure kunt u bezorgen via communicatie@uzleuven.be.

Verantwoordelijke uitgever
UZ Leuven
Herestraat 49
3000 Leuven
tel. 016 33 22 11
www.uzleuven.be

 mynexuzhealth

Raadpleeg uw medisch dossier
via nexushealth.com
of download de app

